

Διάλογος

A. Ορισμός του Διαλόγου:

Ο **Διάλογος** είναι συζήτηση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων πάνω σ' ένα θέμα ή την επίλυση προσωπικών διαφορών. Είναι η προσπάθεια προσέγγισης δύο ή περισσότερων ανθρώπων.

B. Μορφές του Διαλόγου:

1. **Διάλογος με τον εαυτό μας** (αυτοδιάλογος, αυτοεξέταση, αυτοκριτική).
2. **Διάλογος με τους άλλους** (συζήτηση, συνομιλία, συνδιάλεξη).
3. **Επιστημονικός διάλογος** (έρευνα, ανταλλαγή δεδομένων).
4. **Πολιτικός διάλογος** (κοινοβουλευτικός ή διεθνής).
5. **Κοινωνικός διάλογος** (ανταλλαγή θέσεων κοινωνικών ομάδων).

Γ. Προϋποθέσεις ενός γνήσιου και γόνιμου Διαλόγου:

Ο διάλογος πρέπει:

1. Να είναι ελεύθερος: Η διαφωνία είναι αναπόφευκτη στον ελεύθερο διάλογο. Με την ελεύθερη διαφωνία οξύνεται η κρίση, δυναμώνει ο προβληματισμός, διατυπώνονται νέες ιδέες και αρχές, αναθεωρούνται παλιές αρχές, επιλύονται διαφορές.

2. Να είναι ειλικρινής: Ο ειλικρινής διάλογος είναι βασικό στοιχείο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Είναι θεμιτή η ειλικρινής διαφωνία των πολιτικών ή των πολιτών σχετικά με τα κοινά.

3. Να είναι δημοκρατικός: Με το δημοκρατικό διάλογο ανταλλάσσονται ιδέες, απόψεις, κρίσεις, εξασφαλίζονται η ελεύθερη σκέψη και ο ελεύθερος λόγος, κατοχυρώνεται η δημοκρατία.

4. Να είναι αφανάτιστος και αδογματίστος: Θανάσιμοι εχθροί του διαλόγου είναι ο φανατισμός και ο δογματισμός.

5. Να είναι αληθινός: Στο διάλογο η αλήθεια δε μπαίνει από την αρχή, αλλά βγαίνει από το διάλογο.

6. Να είναι σφαιρικός: Οι διαλεγόμενοι οφείλουν να εξετάζουν πολύπλευρα και σφαιρικά τα συζητούμενα θέματα.

7. Να είναι πειστικός: Η αξία των απόψεών μας μετριέται από τα πειστικά, λογικά και ρεαλιστικά επιχειρήματά μας.

8. Να είναι κατανοητός: Οι συζητητές πρέπει να κατανοούν εξίσου το συζητούμενο πρόβλημα. Επίσης οι διαλεγόμενοι πρέπει να έχουν ευφυΐα, την ίδια πνευματική ωριμότητα.

9. Να είναι ισότιμος προς όλους τους συζητητές: Όλοι οι διαλεγόμενοι πρέπει να μπορούν να προτείνουν και να κρίνουν εξίσου, δηλαδή να έχουν ίσα δικαιώματα και πλεονεκτήματα ελεύθερης διατύπωσης των απόψεών τους. Αν θεωρείται ο διάλογος σαν μέσο έκφρασης των απόψεων των αδύνατων, δεν εξασφαλίζει ίσα δικαιώματα στους συνομιλητές κι έτσι καταντάει μονόλογος του ισχυρότερου.

10. Να σέβεται την άποψη του άλλου: Ο συζητητής που νικήθηκε στο διάλογο πρέπει να αποδέχεται και να σέβεται τη γνώμη του άλλου. Άλλωστε κάθε άποψη είναι σεβαστή.

11. Να είναι απαλλαγμένος από μισαλλοδοξία, ισχυρογνωμοσύνη και προκατάληψη: Ο διάλογος δε συμβιβάζεται με τη μισαλλοδοξία, ισχυρογνωμοσύνη και προκατάληψη, γιατί δεν επιλύονται τα προβλήματα και οι συζητητές δε διστάζουν να δίνουν προσωπικό χαρακτήρα στα συζητούμενα θέματα,

με αποτέλεσμα να φτάνουν σε προσωπικές βρισιές, άπρεπες χειρονομίες, αποδοκιμασίες, ειρωνείες, λοιδορίες.

12. Να μην είναι στείρος: Δηλαδή να μην είναι άχρηστος, επιζήμιος.

Δ. Ο Διάλογος ως μέσο επικοινωνίας και επίλυσης των διαφορών μεταξύ ατόμων και κρατών:

Ο διάλογος είναι η τελειότερη μορφή επικοινωνίας, γιατί πραγματοποιείται με το λόγο. Ο λόγος αποτελεί μέσο έκφρασης των σκέψεων και συναισθημάτων του ανθρώπου.

Με το διάλογο ο άνθρωπος εξωτερικεύει τον εσωτερικό του κόσμο, διατυπώνει τις ιδέες και τις απόψεις του, ανταλλάσσει τις σκέψεις και προάγει τις σχέσεις του. Εξωτερικεύοντας τις πηγαίες σκέψεις, τα συναισθήματα του ικανοποιεί την έμφυτη ψυχική του ανάγκη για επικοινωνία. Με τον ελεύθερο διάλογο ο άνθρωπος καλλιεργεί τη γλωσσική του δεξιότητα και την ακριβολογία στην απάντηση, αναπτύσσει την κρίση του.

Ο άνθρωπος επικοινωνεί με το συνάνθρωπό του με τη βοήθεια του διαλόγου. Νιώθει τη ζεστασιά που φέρνει το πνεύμα της αλληλοκατανόησης. Εναρμονίζει τις σχέσεις του με το συνάνθρωπό του.

Επομένως ο διάλογος είναι το πιο σωστό μέσο επικοινωνίας μεταξύ ατόμων ή κρατών.

Η ζωή του ανθρώπου είναι γεμάτη προβλήματα. Με το διάλογο επιλύονται όλα τα προβλήματα. Ο διάλογος εξαλείφει ή μειώνει τις διαφορές μεταξύ ατόμων ή λαών. Εμποδίζει την ανάπτυξη και επέκταση των παθών. Δημιουργεί ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης, όπου συνεργάζονται άτομα και κράτη. Αμβλύνει τις κοινωνικές διαφορές.

Με τον ειλικρινή διάλογο αποφεύγονται οι κοινωνικές αναστατώσεις και οι πόλεμοι. Δημιουργούνται προϋποθέσεις διεθνούς ύφεσης και ειρήνης. Ο πόλεμος είναι αποτέλεσμα της έλλειψης διαλόγου μεταξύ των ηγετών των διαφόρων λαών. Αν πρυτάνευε ο διάλογος στις διεθνείς σχέσεις, δε θα γινόταν ποτέ πόλεμος. Στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων επιλύονται προβλήματα και εξαλείφονται οι διαφορές, δίνονται υπεύθυνες λύσεις στα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας.

Αν χρησιμοποιηθεί ο ειλικρινής και καλοπροαίρετος διάλογος σα μέσο επικοινωνίας και επίλυσης των διαφορών μεταξύ ατόμων και λαών, θα επικρατήσουν αμοιβαίος σεβασμός, αγάπη, διαρκής και απέραντη ειρήνη και θα θεμελιωθεί ιδανική κοινωνία, γιατί θα εξαφανιστούν οι καχυποψίες που υπονομεύουν τον ομαλό βίο των λαών.

Ε. Η θέση του Διαλόγου μέσα στο δημοκρατικό πολίτευμα:

Ο διάλογος αποτελεί σημαντικό στοιχείο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μέσα από το διάλογο διατυπώνονται αντίθετες απόψεις, εξετάζονται σφαιρικά, πολύπλευρα τα διάφορα θέματα, ξεπηδά η αλήθεια.

Οι διαλεγόμενοι διαφωνούν και προβληματίζονται, ελέγχουν και κρίνουν. Έτσι φανερώνουν ότι είναι ελεύθεροι, αδογμάτιστοι, αφανάτιστοι. Καταλήγουν στην αντικειμενική αλήθεια συνθέτοντας θέση και αντίθεση, άρνηση και θέση. Άλλωστε ο λόγος και ο αντίλογος είναι οι δύο όψεις του διαλόγου.

Μόνο σ' ένα δημοκρατικό καθεστώς μπορούν να διαφωνούν ελεύθερα οι πολιτικοί και οι πολίτες. Οι δημοκρατικοί πολιτικοί με πειστικά επιχειρήματα, χωρίς αφορισμούς στα «κατηγόρω» των πολιτικών τους αντιπάλων, εκφράζουν την ελεύθερη πολιτική τους γνώμη. Η διαφωνία των πολιτικών δεν είναι θεμιτή όταν το έθνος κινδυνεύει.

Επίσης οι πολίτες μπορούν στη δημοκρατία να διαφωνούν με τους άλλους αλλά και να αλλάζουν γνώμη όταν κατανοήσουν ένα λάθος τους. Δεν είναι θεμιτή η διαφωνία των πολιτών όταν η πατρίδα κλυδωνίζεται και κινδυνεύει να καταστραφεί.

Ο πλουραλισμός (πολιτική πολυφωνία) είναι ζωτικό στοιχείο της δημοκρατίας. Η δημοκρατία έχει καταργηθεί εκεί όπου η διαφωνία θεωρείται αποστασία. Πολιτικός πλουραλισμός σημαίνει ύπαρξη πολλών κομμάτων. Χωρίς γενικές-εθνικές εκλογές, χωρίς ελευθερία Τύπου, χωρίς ελεύθερη πάλη των ιδεών, δημοκρατία δεν υπάρχει.

Στη βουλή πρέπει να αντιπροσωπεύονται όλες οι κοινωνικές και πολιτικές μερίδες.

Με το διάλογο, λοιπόν, θα γίνουν θετικές προτάσεις, θα αναγνωριστεί το λάθος και θα εφαρμοστεί η πιο σωστή πρόταση. Με την πρόταση και την αντιπρόταση, τη θέση και την αντίθεση, μπορεί να λειτουργήσει σωστά η δημοκρατία.

ΣΤ. Η θέση του Διαλόγου στην κοινωνική ζωή:

Ο διάλογος είναι αναγκαίος σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Με το διάλογο το άτομο μπορεί να παραδεχτεί, να αρνηθεί, να προτείνει, να γνωστοποιήσει τις απόψεις του. Χωρίς το διάλογο το άτομο δε μπορεί να αγωνιστεί αποτελεσματικά για το δίκιο του. Ίσως βρουν τη λύση τους τα ατομικά και κοινωνικά προβλήματα με τη βοήθεια του ειλικρινούς διαλόγου.

Ο εποικοδομητικός διάλογος μπορεί να έχει επίδραση σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, της ανθρώπινης και κοινωνικής δραστηριότητας. Άρα, ο ειλικρινής διάλογος δίνει ιδανική λύση στα ατομικά και κοινωνικά προβλήματα και επιτρέπει τον πλουραλισμό των απόψεων και των ιδεών.

Ζ. Διάλογος και Εκπαίδευση:

- Με τη συμβολή του διαλόγου η διδασκαλία γίνεται πιο ενδιαφέρουσα, ο μαθητής συμμετέχει και μαθαίνει να σκέπτεται, να προβληματίζεται, να ασκεί την κριτική του ικανότητα, ν' αξιολογεί.

- Ο μαθητής κοινωνικοποιείται, αναπτύσσει τις αξίες του σεβασμού, της αλληλεγγύης, της ειλικρίνειας, της δικαιοσύνης, της αλληλοκατανόησης, της ομαλής συνύπαρξης και της γόνιμης συνεργασίας.

- Προωθείται η πολιτικοποίηση του μέσω του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων, καλλιεργείται το δημοκρατικό ήθος, αναπτύσσεται η κοινωνική και πολιτική του ευθύνη.

- Ο διάλογος προάγει την αυτογνωσία, αναπτύσσει τη φαντασία, τον προβληματισμό, τη δημιουργικότητα, προάγει την αισθητική του αγωγή.

- Συμβάλλει στην εποικοδομητική επικοινωνία μεταξύ νέων και μεγαλύτερων.

Η. Η κοινωνική και μορφωτική σημασία του Διαλόγου:

Ο γόνιμος και ελεύθερος διάλογος:

1. Καλλιεργεί τη συναίσθηση της κοινωνικής ευθύνης.
2. Δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης, αλληλοκατανόησης και αλληλοσεβασμού.
3. Διασφαλίζει το δημοκρατικό καθεστώς.
4. Μορφώνει τα κοινωνικά ήθη.
5. Τονώνει την αυτοπεποίθηση.
6. Προωθεί τις επιστήμες και τις τέχνες.
7. Βοηθάει την άσκηση καλοπροαίρετης κριτικής.
8. Λύνει προσωπικές διαφορές και παρεξηγήσεις.
9. Αναπτύσσει το ελεύθερο και κριτικό πνεύμα.
10. Πλαταίνει τους πνευματικούς ορίζοντες.
11. Ελέγχει και φωτίζει όλες τις πλευρές του θέματος.